

קובץ

האור להיים

שנה
שביעית

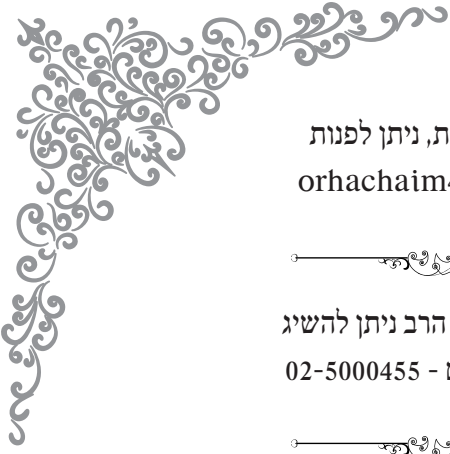
מאמרים ושיחות
מזן ראש הישיבה
הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

פרשת חיי שרה תשפ"ה

אמרי-השבת

ר"ת	צאת השבת	הדלקת נרות	י-ם
17:46	17:11	* 16:20	י-ם
17:41	17:09	16:19	ת"א
17:41	17:09	16:18	חיפה
17:46	17:12	16:21	ב"ש

* לנדהגים 40 דק': 16:00

להארות או הערות, ניתן לפנות
orhachaim4@gmail.com

דיסקים של שיעורי הרב ניתן להשיג
במשרדי אור החיים - 02-5000455

בס"ד ניתן לשמוע את השיעורים בשידור חי
בימים שלישי וחמישי בין השעות 21:00-22:00
קול הדף - 02-6400000
orhachaim.co.il

המעוניינים לסייע בהדפסת החוברת לשם זיכוי הרבים,
או להקדיש את העלון לרפואה, להצלחה, או לעילוי נשמה וכדו',
יוכלו לפנות באמצעות מייל:

orhachaim4@gmail.com
או בטלפון: **02-5000455** **02-5380014**
052-7129793

יוצא לאור ע"י "מכון אור החיים"
רח' עזרא 1 ת.ד. 5512 ירושלים

תוכן עניינים

פרשת חיי שרה תשפ"ה

חלק מהמאמרים נלקטו מתוך הספר "משכני אחר" - חומש בראשית

1 ההמשכיות

פרשה למעשה:

5 אמון רוחני

9 התעלות כל הבריאה

12 בעלת החסד

17 ההכנה האמיתית

22 לקום ולהמשיך הלאה

ההמשניות

וַיְהִי חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשִׁבְעַת שָׁנִים שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה (בראשית כג, א).

עיקר חייה היו רק שלושים ושבע שנים, מאז הולדת יצחק בהיותה בת תשעים. "ויהיו" - בגימטרייה

ה"אור החיים" הקדוש מבאר ששניה

שלושים ושבע - "חיי שרה".

במשך תשעים שנה שרה לא הרגישה שהיא חיה! אומנם היא עוסקת ללא הפסק במצוות, בחסדים ובהכנסת אורחים, בהפצת האמונה בהשי"ת ובגיוון של נשים.

ובכל זאת היא הרגישה שהעיקר חסר לה:

ההמשניות!

אין לה מי שימשיך את דרכה בהפצת האמונה ובזיכוי הרבים.

כאבה של שרה לא היה כאב אישי, על העובדה שלא זכתה בפרי בטן -

הכתוב והשתמש בלשון "ויהיו" בפטירת שרה, ולא אמר כסדר האמור בכל הצדיקים, ה מ ו ז כ ר י ס ב פ ר ש י ו ת הראשונות - 'וַיְחִי אָדָם' (בראשית ה, ג) 'וַיְחִי יֵשׁ' (שם יא, יא) - מפני שסיבת מיתתה היתה

כשהודיעו לה על עקדת יצחק, וכמעט שלא נשחט פרחה נשמתה, ורמז לזה הכתוב באומרו 'ויהיו' שהוא לשון צער.

[בעל הטורים כותב, ששרה אומנם חיה מאה עשרים ושבע שנים, אולם

"השמה

שיש לצדיקים

בהייהם, היא רק

כשהמורשת שלהם

ממשיכה הלאה"

שרה חשבה, שעצם העקידה מורה על כך שיצחק לא ראוי היה להיות ממשיך הדרך - והצער הזה הוא שגרם למותה.

"וַתָּמָת שָׂרָה" - היא לא יכלה להמשיך לחיות בצער נורא שכזה, שלעולם לא יהיה מנהיג שימשיך להנהיגו בדרך התורה והקדושה, האמונה וקיום המצוות.

ה"אור החיים" הקדוש ממשיך ומבאר את העניין בדרך נוספת, כי שרה לא הגיעה כלל לקצבת שנותיה, ונפטרה רק בעקבות השמועה על עקדת יצחק.

אם לא היתה פורחת נשמתה מבהלה - היתה מוסיפה לחיות! זהו שאמר הכתוב: "ויהיו" -

אלא היה זה כאב על העולם כולו! אם לא תהיה המשכיות לאברהם - יהיה העולם חשוך ואפל, 'אל נא יהיה עולם בלי ירח' (פיוט עת שערי רצון), ועל זה היה כאבה.

השמחה שיש לצדיקים בחייהם, היא רק כשהמורשת שלהם ממשיכה הלאה.

רק משנולד יצחק, שהמשיך את מורשת שרה ואת מורשת אברהם אביו, והמשיך במלוא העוז לזרוע בארץ, וּלְקַרְב עוֹד וְעוֹד אֲנָשִׁים לאמונה בבורא עולם - רק אז היא התחילה לחיות! זו היתה שמחתה.

אולם, כשרה שמעה שנגדע האילן, ויצחק נעקד על גבי המזבח, חזר הצער למקומו!

"ויהיו" - לשון צער!

בהן מצוות, אלא הקב"ה מחשיב לו כאילו השלים את כל שנותיו ושככולן הירבה בתורה ובמעשים טובים, שהרי הצדיק - אילו היה חי, כל רצונו היה לפעול טוב בעולם.

אף על פי שלא השלימה שרה את קיצבת שנותיה, קיבלה את שכרה כאילו חיה שנים נוספות שגם בהן הרבתה במצוות ובמעשים טובים - כפי שעשתה בחיי חיותה.

בירושלמי (ברכות ב, ח) מסופר, שכאשר נפטר רבי בון ברבי חייא מן העולם בקיצור ימים, אמרו: "בעל התאנה יודע אימתי עונתה של תאנה ללקוט והיה לוקטה, כך הקדוש ברוך הוא יודע אימתי עונתן של צדיקים לסלק מן העולם והוא מסלקן".

וכשהספידו רבי זעירא הביא את הפסוק: "מְתוּקָה נְשִׁיטַת הָעֶבֶד" (קהלת ה, יא), וביאר: מדוע מכנה הפסוק את הישן - עובד? והלא בשנתו אינו עובד?

הויה חדשה, משונית מהקיצבה, כלומר, מתוך השנים שנקצבו לה - שהיא חיה רק מאה עשרים ושבע שנים. ומפני מה? בעקבות הצער מהשמועה הרעה.

ומדוע חוזר הכתוב ואומר בסוף הפסוק "נְשִׁיטַת הָעֶבֶד"?

אומר ה"אור החיים" הקדוש: לפי הפירוש הראשון ששרה השלימה שנותיה, והמילה 'ויהיו' באה לרמוז שמתה מחמת הצער - סיום הפסוק מלמד שאף על פי שנפטרה באורח לא טבעי, השלימה את שנותיה.

אך לפי הפירוש השני שלא השלימה שנותיה - פסוק זה בא להודיענו את מידת החסד שנוהג בה הקב"ה עם ידידיו.

ומהי?

כאשר נגזר על צדיק שלא ישלים את שנותיו מסיבה כלשהי, הוא אינו מפסיד את השכר שיכול היה לזכות בו אם היה חי שנים נוספות ומקיים

כולו. כך יגע רבי בון בתורה לעשרים
ושמונה שנה מה שאין תלמיד וותיק
יכול ללמוד למאה שנה".

אותו פועל הספיק בשעתיים עבודה
מה שהספיקו אחרים ביום שלם,
ולכן קיבל שכר מושלם, והשעות
שבהן טייל עם המלך לא גרמו לו
להורדת המשכורת. יתירה מזאת:
הן המלך עצמו הוא שעצר אותו
מעבודתו ונטלו לטיול. כלום יעלה
על הדעת שפועל שהמלך בחר בו
לטייל עימו - יפסיד משכרו?

כך הצדיקים, גם כאשר אינם
משלימים את שנותיהם - אינם
מפסידים מאומה משכרם בעולם
הבא!

אלא, משל למה הדבר דומה, "למלך
ששכר פועלים הרבה והיה שם
פועל אחד והיה משתכר במלאכתו
יותר מדאי" - הפועל היה כה חרוץ,
עד שבעקבות ההספקים הגבוהים
שלו, הגיעה משכורתו למקסימום
האפשרי. "מה עשה המלך? נטלו
והיה מטייל עימו ארוכות וקצרות".

והנה, "לעיתותי ערב באו אותם
פועלים ליטול שכרן ונתן לו שכרו
עימהן מושלם. והיו הפועלים
מתרעמין ואומרים: אנו יגענו כל
היום וזה לא יגע אלא שתי שעות
ונתן לו שכרו עימנו מושלם? אמר
להן המלך: יגע זה לשתי שעות יותר
ממה שלא יגעתם אתם כל היום

אמון רוחני

ועל נכסיו ואוצרותיו של אברהם. אליעזר היה אדם גדול בפני עצמו, כפי שמפרשת הגמרא (יומא כח ע"ב): "המושל בכל אשר לו - שמושל בתורת רבו", ועוד: "דמשק אליעזר - שהיה דולה ומשקה מתורת רבו לאחרים".

הוא קיים את כל המנהגים שנהג בהם אברהם אבינו, וגם מבחינה חיצונית היה דומה לאברהם, בזקן ובמלבושים, עד כדי כך שהיה מזוהה כמו אברהם ממש! והיה יושב ולומד תורה יומם ולילה, ומפיץ את אמונת אברהם בקב"ה.

לא פלא שאברהם סמך עליו בכל עניניו ביתו ועסקיו. את כל

ויאמר אברהם אל עבדו זקן ביתו המשל בכל אשר לו שים נא ידך תחת ירכי. ואשביעך בה' אלקי השמים ואלקי הארץ אשר לא תקח אשה לבני מבנות הפנעני אשר אנכי יושב בקרבן (בראשית כד, ב-ג).

לאחר שקובר אברהם את שרה, הוא מבקש למצוא אשה ראויה ליצחק בנו, שכבר היה באותה עת בן ארבעים שנה.

בידי מי הוא מפקיד שליחות חשובה זו?

בידי "עבדו זקן ביתו" אליעזר עבד אברהם, אשר היה "מושל בכל אשר לו" - המנהל הכלכלי של אברהם אבינו, אחראי על כל עניניו הבית

אברהם מאליעזר שיישבע לו על שלא מעל בכספי אדונו חלילה?
 ואומנם ידוע מה שדרשו רבותינו (ילקו"ש הושע רמז תקכח): "אמר לו אליעזר: **"אֵלֵי לֹא תֵלֵךְ הָאִשָּׁה אַחֲרָי"** (בראשית כד, לט), אלי כתיב - אתן לו בתי, אמר לו: אתה ארור ובני ברוך ואין ארור מידבק בברוך".

התורה כתבה את המילה 'אולי' בכתיב חסר, לרמז לנו שאליעזר חפץ להשיא את בתו ליצחק.

אך גם אם ישנו החשש הזה מנגיעתו האישית של אליעזר, עדיין בולט ההבדל בין האמון המוחלט שנותן בו אברהם בכל הנוגע לענייני החומר,

המיליונים שהיו לאברהם אבינו הפקיד ביד עבדו באומרו: 'אני סומך עליך במאת האחוזים. הינך יכול לפעול לפי שיקול דעתך בלבד, בלי לערב אותי כלל. אני עוסק בדברים חשובים יותר, לקרב עוד יהודי לאמונה בקב"ה, אין לי זמן להתעסק בדברים אחרים. קח את המפתחות של האוצרות והכספות ועשה בהם כטוב בעיניך!"

והנה, כעת, כאשר שולח אברהם את אליעזר להביא לבנו אשה מבנות חרן, הוא לא סומך עליו ומשביעו שלא יקח ליצחק אשה מבנות כנען! מה אירע פתאום? וכי פעם ביקש

השיעור השבועי

של מרן ראש הישיבה
 הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

ימי שלישי **ימי חמישי**
 שיעור מוסר ביאורים נפלאים על פרשת השבוע

בשעה 21:00 בהיכל הישיבה רח' עזרא 1 ירושלים

orhachaim.co.il ניתן גם לשמוע את השיעור בטלפון: 02-6400000 שולוחה 9

האומה היהודית, שתמשיך בתורה, בחסד ובאמונה - תלוי באשה שייקח יצחק אבינו, הצריכה להיות מושלמת במידת החסד.

"איזוהי דרך ישרה שידבק בה האדם... רבי אלעזר אומר: לב טוב" (אבות ב, ט). "לב טוב" פירושו: נתונה בלי הגבלה.

אדם שיש לו לב טוב רוצה שלשני יהיה כל טוב. כל הזמן הוא מחפש להטיב ולהטיב. האשה שתנישא ליצחק, היתה חייבת להיות בעלת לב טוב, בעלת חסד גדולה.

ולמה דווקא יצחק היה צריך אשת בעלת חסד באופן מיוחד?

כי יצחק אבינו היה מידת הגבורה, והיה צריך למתק את הגבורה בחסדים. לכן אי אפשר היה לתת

לדאגתו היתרה בעניין השידוך לבנו. מדוע אינו מסתפק במתן ההוראה ובקבלת הסכמתו של אליעזר, ומבקש ממנו להישבע?

אלא, שזו דרכם של צדיקים: ענייני העולם הזה אינם מטרידים אותם כל כך, והם אינם מקדישים להם תשומת לב ודאגה מרובה, אך בעניינים הקשורים ברוחניות הם עושים ככל יכולתם כדי להימנע מסיכונים ונוקטים בכל השתדלות אפשרית.

אברהם האמין לאליעזר עבדו - אבל כל זה עד הדברים הנוגעים לנשמת עם ישראל!

ידע אברהם שכל ההמשכיות של

תלמיד חכם בעל צורה הוא, ובעל האכסניה שאלו אם הוא יודע לשחוט, אך לאכזבתו השיב לו רבי ישראל בשלילה.

לאחר זמן ניגש רבי ישראל לבעל האכסניה, ובקשה בפיו: האם יוכל להלוות לו עשרה רובלים, והוא יחזיר לו את ההלוואה תוך שעות אחדות.

"במחילה מכבודו", ענה בעל האכסניה בתימהון, "הלא אני מכירך ואני יודע מי אתה, כיצד מצפה אתה שאסמוך עליך ואעניק לך הלוואה?"

נתן בו רבי ישראל מבט חודר ואמר: "עשרה רובלים אינך מוכן לסכן ולתת בידי אדם זר, שמא לא תקבלם בחזרה. אינך סומך על הבטחתי, ויש בכך היגיון, הלא אינך מכיר אותי כלל. מדוע, אם כן, את האחריות על כשרות מטבח האכסניה שלך מוכן היית להפקיד בידי אך זרק על סמך ההצהרה כי אני יודע לשחוט? על כספך אתה מפחד ועל נשמתך אינך

לו אשה שמוכנה לעשות קצת חסד אלא רק כזו האומרת "שתה וגם לגמלך אשאב", חסד בלי גבול.

יהודי אסור לו להגביל עצמו בחסדים - 'תראה, עד כאן אני יכול לעשות חסד, לא יותר'. חס ושלום! "נתן תתן" (במדבר כז, ז), "פְתַח תִּפְתַּח" (דברים טו, ח) - חסד בלי גבול ובלי מידה!

לכן, אף על פי שבכל הנוגע לביתו ולממונו סמך על אליעזר והעניק לו יד חופשית, בעניין הזיווג לבנו, הזיווג שעתידי להעמיד את כל כלל ישראל, נהג אברהם בזהירות עצומה וביקש מאליעזר שיישבע לו שינהג בדיוק על פי הוראותיו.

רבי ישראל מסלנט התארח פעם באכסניה כלשהי. איש לא הכיר אותו שם, ובהופעתו לא היה שום רמז לגדלותו, מפני שנהג ללבוש חליפה קצרה ולחבוש מגבעת פשוטה, כאברך מן השורה.

בכל זאת, מראהו העיד עליו כי

חושש כלל?!..."

הזה ומחמירים בענייני העולם הבא, ואלה דואגים על כל פרט מענייני העולם הזה, אך מרשים לעצמם להקל ראש בענייני בעולם הבא.

זהו ההבדל בין צדיקים לעמי הארצות: אלה מקלים בענייני העולם

התעלות כל הבריאה

כאשר צדיק משתמש בדבר מסוים - גדלים ערכו וחשיבותו של אותו דבר.

ולא רק בעיני הסובבים גדל ערכו של השדה, אלא תקומה היתה לו - לשדה עצמו, הוא עצמו נעשה חשוב יותר.

ותמוה, מה איכפת לשדה בידי מי הוא? האם הוא מרגיש שהיה בידי הדיוט ועבר ליד מלך?

העניין יתבאר על פי מה שכתב הרמח"ל ב"מסילת ישרים" (פרק א'), שכאשר אדם עולה, מתעלה עימו כל הבריאה.

וַיִּקַּם שָׂדֵה עֶפְרוֹן אֲשֶׁר בַּמִּכְפֶּלֶה אֲשֶׁר לְפָנַי מִמָּוֶא הַשָּׂדֵה וְהַמְעָרָה אֲשֶׁר בּוֹ וְכָל הָעֵץ אֲשֶׁר בַּשָּׂדֵה אֲשֶׁר בְּכָל גְּבֻלוֹ סָבִיב (בראשית כג, יז).

מה פירוש "ויקם שדה עפרון"? וכי נעמד השדה פתאום?

פירש רש"י: "תקומה היתה לו, שיצא מיד הדיוט ליד מלך".

שדה עפרון היה שדה פשוט, ככל השדות. אף אחד לא החשיב במיוחד את מערת המכפלה שהיתה בו. אך ברגע שאברהם אבינו הביע את רצונו לקנות את השדה, וקבר בו את שרה, הפך השדה לחשוב בעיני כולם.

אבן אחת שמיוחדת לו לשיבה. פעם נכנס רבי יהושע והתחיל נושק את אותה האבן, ואמר: "האבן הזאת דומה להר סיני, וזה שישב עליה דומה לארון הברית". האבן היא בסך הכל חפץ דומם שעליו ישב רבי אליעזר, אך יש בה קדושה כפי שהיתה בהר סיני!

כיוצא בכך מובא בגמרא (יבמות טז ע"ב) "על מדוכא זו ישב חגי הנביא", או "על ספסל זה ישב רבי עקיבא" (שם צח ע"א).

לכאורה, לשם מה עלינו לדעת היכן ישבו?

אלא, שמקום מושב הצדיק אינו דבר טכני. הוא קיבל קדושה מיוחדת, ויש בו עניין מיוחד. שהרי הצדיק, שכל כולו עובד את ה', קדושתו גדולה כל כך, עד שהיא משפיעה על

דוגמא לכך מצאנו ביעקב אבינו, אשר שכב בהר הבית והניח אבנים למראשותיו.

חז"ל (חולין צא ע"ב) מספרים שהאבנים רבו ביניהן, כל אחת רצתה שעליה יניח הצדיק את ראשו. ועשאו הקב"ה אבן אחת.

מה איכפת לאבנים דוממות היכן ינוח ראשו של הצדיק?

הא למדת, שיש לכך משמעות עבורן!

הרי שישנו קשר בין האדם לסביבתו - בכוח האדם להשפיע לטובה ולרעה, וככל שהוא גדול יותר ביכולתו לרומם את הטבע יותר.

במדרש (שיר השירים רבה א) מובא, כי בבית מדרשו של רבי אליעזר היתה

להצלחת

שמעון בן ברוריה

כל סביבתו.

רושם על הטבע, עד שהוא התעורר
וחרז לטבעו הראשון, וממילא
התרבה כל הזמן.

כיוצא בכך אירע כאשר קנה אברהם
אבינו את השדה - "תקומה היתה
לו". השדה התרומם במעלתו
בהשפעת הצדיק.

כך גם להיפך - כשאדם חוטא הוא
מוריד את הטבע מסביבו.

הרמב"ן (ויקרא כו, ו) מביא מפי
רבותינו שאמרו, כי בגן עדן לא היו
חיות טורפות, אך לאחר חטא אדם
הראשון החלו החיות לטרוף זו את
זו.

ירידת אדם הראשון מגדולתו
השפיעה גם על בעלי החיים!

אל אלישע הנביא הגיעה אשת
עובדיה וסיפרה את צרתה - הנושה
בא לקחת את ילדיה תמורת חוב
של בעלה. אמר לה אלישע שתמלא
שמן בכל הכלים ותמכור, ומאחר
שצפחת השמן לא תחסר, תוכל
לשלם את חובה.

הרב שלמה זולבה זצ"ל ביאר, כי לא
היה כאן סתם נס, אלא עניין עמוק
יותר: מהות הטבע היא להתרבות,
אלא שבעקבות קלקול בני אדם
התבטל הדבר.

אלישע, שהיה אדם גדול, עשה

עוד ניתן ללמוד מתקומה זו של
שדה עפרון, שאם כך בדומם, על
אחת כמה וכמה באדם - עצם הכבוד
והערכה שמשדרים לו מרימה,
מרוממת ומחיה אותו!

זוהי כוונת רבותינו ז"ל (סוטה ה ע"א)
שתלמיד חכם צריך שתהיה בו
שמינית שבשמינית של גאוה.

לא בכדי אמרו זאת. אכן, אותה
שמינית שבשמינית מעמידה את
האדם על רגליו!

הדבר היחיד שמעניק לנו עמידה
איתנה בארצנו הוא קיום התורה
והמצוות! זוהי תעודת הביטוח שלנו
על הארץ המזבחת לאברהם, יצחק
ויעקב וזרעם אחריהם היושבים בה

עד עצם היום הזה.

ההבטחה האלוקית המתועדת על ארץ ישראל, ואיש אינו יכול להזיז אותנו מפה. התורה הקדושה נותנת לנו את העוז.

כשאנו מצהירים כי התורה אמת ואנו כפופים לכל הוראותיה, אנו יכולים להשתמש גם בכל מילה מן

בעלת החסד

איש כוסות מים, היתכן דבר כזה? זאת ועוד, אליעזר היה גיבור גדול, כמו שדרשו רבותינו (נדרים לב ע"ב) על הפסוק "וַיִּרְק אֶת חֲנִיכָיו יְלִידֵי בֵיתוֹ" (בראשית יד, יד), שלוש מאות ושמונה עשר חיילים לקח איתו אברהם למלחמה, ואליעזר היה כנגד כולם, ויש אומרים שלקח רק את אליעזר, ובעזרתו בלבד נלחם [אליעזר בגימטריא שלוש מאות ושמונה עשרה]. היו עימו עשרה עבדים חזקים, ורבקה יכלה להשאיל להם את כדה כדי שידלו בעצמם!

התשובה היא, שאליעזר ידע דבר אחד: בשביל לקבל אשת חסד שתעמיד את כל בית ישראל על

וַיִּרְץ הָעֶבֶד לְקִרְאָתָהּ וַיֹּאמֶר הַגְּמִיאֵינִי נָא מַעַט מֵיַם מִבְּרֵךְ (בראשית כד, יז).

כאשר יעקב אבינו ראה את רחל באה עם צאן לבן, מיד ניגש וסייע לה ולרועים שהמתינו על יד הבאר: "וַיַּגֵּל אֶת הָאֶבֶן מֵעַל פֵּי הַבְּאֵר" (שם כט, י). גם משה רבנו השקה את צאן בנות יתרו: "וַיִּקַּם מֹשֶׁה וַיּוֹשְׁעוּן וַיִּשְׁקוּ אֶת צֹאֲנָם" (שמות ב, יז). כי כאשר רואים שהזולת טורח ועמל, יש מצוה לסייעו.

לאור זאת, לא מובן - מדוע אליעזר עבד אברהם לא סייע לרבקה, שהיתה אז ילדה בת שלוש, בשאיבת המים, ולא זו בלבד אלא ביקש ממנה להשקותו, ואף את גמליו?

בקשה זו נוראה ועצומה, יותר מאדם המבקש מילדה קטנה למזוג לאלף

אבל לא! היא חשבה לעצמה: כנראה עייף הוא מאוד מחמת טורח הדרך הארוכה שעבר, מסכן, סכנת נפשות. והשקתה אותו.

אבל זה עדיין לא נגמר... "וַתִּכַּל לְהַשְׁקֵתוֹ וַתֹּאמֶר גַּם לְגַמְלֵיךָ אֲשָׁאֵב עַד אִם פָּלוּ לְשֵׁתֶת. וַתִּמְהַר וַתַּעַר פַּדָּה אֶל הַשְּׁקֵת וַתִּרְץ עוֹד אֶל הַבְּיָר לְשָׂאֵב וַתִּשָּׂאֵב לְכָל גַּמְלֵיו" (שם כד, יט-כ). היא רצה, ממהרת, להספיק הכל!

אינני מבין: היא היתה כל כך תמימה, רבקה אמנו? לא היה איכפת לה שכך מעבידים אותה בפרך? הלא עומד שם אדם גדול, גבוה, והוא יכול לעשות את הפעולות הללו לבד, מה פתאום שהיא תעשה זאת? יכלה לומר לו: 'אני מוכנה לעשות חסד, לתת את הכד שלי, תשקו בו את

עמוד החסד, צריכה היא להיות בעלת חסד מושלם, ללא גבולות, וגם ללא טרוניות והערות!

לרבקה אמנו יכלו להיות המון הערות. נצייר לעצמנו: ילדה קטנה בת שלוש שנים עומדת ליד הבאר, והנה מגיע בן אדם מבוגר, גבוה משכמו ומעלה, ועימו עשרה גמלים מגמלי אדוניו, והוא מבקש ממנה: "השקיני נא מעט מים" - אפתח את פי ואת תמזגי לתוכו את המים, להבדיל כמו עשו. לא שתתן לו וישתה, אלא תשקה אותו.

מסכנה, ילדה קטנה צריכה לעשות כאלה מעשים...? רבקה יכולה לומר לו: "בבקשה אדוני, קח את הכד, תמלא לך מים ותשתה. מה אתה רוצה ממני?..."

להצלחת
גדי בן דליה

"אתה הכַּחַתְּ לְעַבְדְּךָ לְיִצְחָק" (שם, יד)!

עצמכם ואת גמליכם!

אליעזר ראה שהמים עלו לקראתה (בראשית רבה ס, ה), אך לא הסתפק בזאת. אפילו תראה אותות ומופְּתִים שנעשים לזולת, אין זו אמת מידה להכיר את מידותיו ופנימיותו.

אליעזר לא הסתפק בניסים שנעשו לרבקה, הוא לא הסיק בגללם את המסקנה כי רבקה צדיקה וקדושה, אלא ביקש ממנה להשקות גם את הגמלים.

וזאת כי, כאמור, רצה לראות איך טורחת היא לגמול חסד, גוחנת שוב ושוב, ובכוחותיה הדלים נושאת

רבקה אמנו, תתקוממי, תצעקי - 'זה לא הוגן!' למה אני צריכה לשבור את הגב ואתם תעמדו כך ותסתכלו בהנאה?...

לא! את רבקה זה לא מעניין מה אחרים עושים, איך הם מתנהגים. הקב"ה נתן לה מתנה - לעשות חסד עם אחרים, והיא תעשה זאת עם כל הנשמה, ללא הערות, חסד ללא גבול. שואבת מאות ליטרים של מים מהבאר כדי להשקות את הגמלים. כמו אברהם אבינו ששחט שלושה בני בקר עבור שלושת הערביים המשתחוים לאבק רגליהם. אם כך - זוהי האישה המתאימה!

השיעור השבועי

של מרן ראש הישיבה
הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

ימי המישי

ימי שלישי

ביאורים נפלאים על פרשת השבוע

שיעור מוסר

בשעה 21:00 בהיכל הישיבה רח' עזרא 1 ירושלים

orhachaim.co.il

ניתן גם לשמוע את השיעור בטלפון: 02-6400000 שלוחה 9

לקראתה, אך כשבאה לשאוב
לאליעזר, לעבדיו ולגמליו, לא עלו
המים לקראתה, אלא היתה צריכה
להתכופף ולהתאמץ לשאוב בעצמה
- 'וַתֵּרֶד פְּדָה עַל יַדָּהּ... וַתַּעַר פְּדָה
אֶל הַשֶּׁקֶת (בראשית כד, יח-כ), וזאת כדי
שהחסד יהיה שלם, על אף הקושי
הרב.

רבקה מלמדת אותנו יסוד חשוב
מאוד: היא אינה מתעניינת מי הוא
האדם העומד מולה, ואף כי נראה
שבקשת אליעזר אכזרית, הילדה
הקטנה עמלה וטורחת לגמול חסד,
כי אותה מעניין רק מה עליה לעשות
ולא דבר אחר!

רבקה אמנו קיבלה לבעל את בנו של
גדול הדור, "נְשִׂיא אֱלֹקִים" (שם כג, ו),
בנה של הנביאה שרה אמנו, שסוכה

כד ועוד כד עד כלות הכוחות, חסד
מושלם מכל הלב, ורק כשראה שהיא
מושלמת במידותיה ובמעשיה, הבין
כי נערה זו ראויה להעמיד את האומה
היהודית, שבניה בעלי חסדים,
ביישנים ורחמנים.

לפעמים אדם נותן צדקה, אך תוך
כדי הוא מעיר: 'בשביל מה צריך לתת
לו? מדוע אין הוא עובד?...' וכדומה.
כשאדם מתלונן ועושה חשבונות -
הוא פוגם בחסד! יש לתת בלי הערות
וביקורת! זוהי הגדולה! על אף
שרבקה רואה את הגברים החסונים
שעומדים מולה ויכולים לשאוב
בקלות, היא אינה מתרעמת ואינה
מתלוננת, אלא מקיימת את החסד
שנקרה לפניו בשמחה ובשלמות.

ובאמת רבותינו אומרים, שדווקא
כאשר שאבה לעצמה עלו המים

לרפואת

תקוה בת רחל רוחאם

במעשי האבות הקדושים ונתבשם מריחם, אפילו נגיעה קטנה. לפעמים גם נגיעה בקצה המזולג בחתיכת בשר משובחת והרחתה - מספיקה.

כך, להבדיל, במעשה האבות הקדושים, אולי ניגע מעט במעשיהם, אל תקרי "יגיעו" אלא "יגעו", אם זכינו קצת לנגוע במעשיהם הגדולים - כבר השגנו דבר גדול!

עלינו להשתדל לגמול חסד עם הזולת, בשלמות, ללא הערות וטרוניות, חסד ללא גבולות, בלי חשבונות, מכל הלב.

ברוח הקודש, והוא בעצמו צדיק, נביא ובעל רוח הקודש, גאון הגאונים של הדור, עשיר מופלג, והכל בזכות החסד שעשתה ללא גבולות.

עלינו ללמוד לעשות כל חסד שבא לידינו בשלמות, ללא גבולות וללא טרוניות: "נתן תתן" (במדבר כו, ז), "פְּתַח תְּפַתַּח" (דברים טו, ח) - חסד בלא גבולות!

חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי (תנא דבי אליהו פרק כה). שמעתי פעם מראש הישיבה שלי, רבי דב מאיר רובמן זצ"ל, שלהגיע לדרגת האבות - ודאי לא נצליח, אך הכוונה בזה היא, שאולי קצת נגע

השיעור השבועי

של מרן ראש הישיבה
הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

ימי המישי

ביאורים נפלאים על פרשת השבוע

ימי שלישי

שיעור מוסר

בשעה 21:00 בהיכל הישיבה רח' עזרא 1 ירושלים

orhachaim.co.il

9 שלוחה 02-6400000

ניתן גם לשמוע את השיעור בטלפון: בטלפון: 02-6400000

ההכנה האמיתית

ולעת זקנותו נשא אישה שלישית. זמן מה לפני הפטירה הבחין בבנו, ה"כתב סופר", בוכה. אמר לו: "וכי בוכה אתה עלי? הלוואי שכולם יזכו למה שאני זכיתי... מגיל שמונה עשרה לא הפסדתי יום אחד!"...

הגר"א אמר, כי בעת שמוליכים את האדם מביתו לקבר, פותחים את עיניו ומראים לו, כמה בדיוק יכול היה להשיג אילו היה מנצל את כל הרגעים לעבודת ה' יתברך, ומהו השכר הגדול שיכול היה לקבל על כך בעולם שכולו טוב.

באותה שעה מתייסר האדם: כמה טוב צפון לעושי רצונו, וכמה הוא לא ניצל את זמנו. איך מכר נצח תמורת הבל הבלים של שיחה בטלה והתעסקות בעניינים חולפים של העולם הזה...

זהו הצער הגדול ביותר לנשמה!

ה"חפץ חיים" זצ"ל, כל ימיו היה יושב ולומד, כותב את ספריו, טורח

ואברהם זקן בא בימים וה' פָּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בְּפֶל (בראשית כד, א).

אברהם אבינו היה "זקן בא בימים" - לא רק זקן במניין שנותיו, אלא כל ימיו היו שלמים ומלאים!

הגאון ה"שאגת אריה" זצ"ל היה גאון עולם וחרף ביותר. הוא קיפל במוחו את כל הש"ס כולו.

לפני פטירתו הביא לו ראש החברה קדישא את דף הוידוי שיאמר מתוכו. החזיר לו השאגת אריה את הדף ואמר: "קח, איני זקוק לוידויים!"...

כשראה את תמיהתם של הסובבים ביאר: "לא היה לי זמן לעשות חטאים. שקוע הייתי בתורה. כל הזמן לומד וחוזר ומלמד... לא היה לי שום זמן לחטוא!"...

ה"חתם סופר" זצ"ל היה בפטירתו זקן ושבע ימים. תלאות רבות עברו עליו בימי חייו - אשתו הראשונה נפטרה עליו בלי בנים. הוא נשא אישה שניה, את בתו של הגאון רבי עקיבא איגר, וממנה נולדו לו בנים צדיקים וגדולים,

...לדרכם...

באו ושאלו אותו: "למה באמת לא עלית?" אמר: "הם נוסעים לבאר שבע, ואני הולך למירון... הנסיעה שלי שונה לגמרי מן הכיוון שאליו הם פונים!"

פנה ה"חפץ חיים" ואמר לעשיר: "הנסיעה שלי בעולם שונה לגמרי מהנסיעה שאתה מדבר עליה... אתה נוסע כדי לקבל משרה וכסף, ובוחר את הדרך הטובה ביותר לעשות זאת. אבל המטרה שלי היא להגיע לשקידת התורה, עבודת ה' לשם שמים ולמסור נפש עבור ה' יתברך. יש בינינו ניגוד אינטרסים, ולעולם לא אוכל להגיע אל המטרה שלי, אם אסע איתך!"...

כך הוא חי כל חייו. חתנו, הרב לוינסון זצ"ל, שהיה גאון גדול וניהל את הישיבה, סיפר שנסע איתו פעם לצורך מצווה מסויימת.

הוא היה זקן, והחתן צעיר. רק הגיעו, עודם עייפים מן הדרך, וכבר ישב ולמד. החתן בקושי הספיק להסיר את המעיל וה"חפץ חיים" כבר היה

ומדפיסם, מטלטל עצמו לכל מיני עיירות ומוכרם תמורת פרוטות. בגרושים הבודדים שהרוויח היה משתמש לכלכלת ביתו, ובקושי הספיק לו הכסף עבור לחם צר ומים לחץ.

פעם הגיע אליו עשיר גדול ואמר: רבנו, איני מבין אתכם. גאון עולם כמותך יכול היה לשמש ברבנות של אחת הערים הגדולות, להרוויח משכורת חשובה וגם מקום מגורים מרווח על חשבון הקהילה. איך רבנו ויתר על כל זאת?

אמר לו ה"חפץ חיים": אמשול לך משל למה הדבר דומה -

אדם מסכן נשא על גבו משא כבד והלך בדרך. פתאום עצרה לידו כרכרה, והנוסעים הזמינוהו להצטרף אליהם למסע. האיש סירב והמשיך ללכת. הם לא הבינו: למה לא? מה העניין להתאמץ כל כך בהליכה ובסחיבה כשיש לך כרכרה נוחה לידך? אך האיש מתעקש: "לא, ואל נא תלעגו לי על כך!" ושלה אותם

למות ולעזוב את העולם. עולם התווה ובוהו המתירני היה רודף אחר ההנאות הגופניות והתאוות הגשמיות, ובעולם כזה אין ערך בימי הזקנה, שכן בין כה וכה אי אפשר לעשות כלום.

עד שבא אברהם אבינו וביקש רחמים מה' יתברך, שיוריד זקנה לעולם. בבקשה זו הוא ביקש, שיהיה ערך גם לימי הזקנה.

ואומנם, זקני תלמידי חכמים ככל שהם מזקנים - דעתם מתווספת עליהם (שבת קנב ע"א). דעתם מיושבת עליהם, והם רואים את העולם באור אחר, אור אמיתי.

לעומתם זקני עמי ארצות, ככל שהם מזקנים דעתם מטפשת עליהם (שם). וכשדעתם מטרפת עליהם הם רק מסכנים, אין להם בשביל מה לחיות.

שקוע בסוגיה... "אני בן שני שלישי מחייו, אך הוא פעל בזריזות גדולה כזאת, עד שלא הספקתי להשיגו, וכל זאת בהיותו עייף כל כך..." סיפר החתן.

לאור זאת יתבארו דברי רבותינו (בבא מציעא פז ע"א), שעד אברהם אבינו לא הייתה זקנה, ואברהם ביקש רחמים מה' יתברך שיביא זקנה לעולם, שנאמר: "ואברהם זקן".

ולכאורה תמוה, וכי עד אז לא היו זקנים בעולם? ודאי שהיו. אם כן, מה כוונת הגמרא באומרה שעד אברהם אבינו לא היתה זקנה בעולם?

אלא, שעד תקופת אברהם אבינו לא היה ערך לזקנה. בני אדם שהזדקנו לא מצאו טעם בחייהם, והם רק ביקשו

ניתן להקדיש את העלון לברכה, הצלחה
 זיווג הגון, רפואה שלימה
 או להבדיל, לעילוי נשמה
 לפרטים: 02-5000455
orhachaim4@gmail.com

בעיה אחת היתה נטולת פתרון.
דרשות אפשר להכין מבעוד מועד,
אך מה יעשה כשיצטרך להספיד את
בני הקהילה כשיפטרו מן העולם?

לפעמים יש חולים, שאפשר לתכנן
מראש את מותם, אך יש כאלו
שנפטרים בפתאומיות - ולא יעלה על
הדעת שיובלו למנוחות בלי שהמרא
דאתרא יספוד להם כדת וכדין...

שעות רבות הוגיע את מוחו בניסיון
לפתור את הבעיה, עד שהגה רעיון
מעניין - הוא יכין הספדים מראש. הרי
סוף כל אדם למיתה, וכל איש מבני
העיירה עתיד להזדקק להספד
במוקדם או במאוחר... התיישב והחל
לכתוב הספד על רבי געצ'ל ורבי חיים,
יחזקאל דוידוביץ' ובערלה... כל איש
בעיירה שעבר את גיל חמישים זכה
לדף בקלסר מיוחד שייעד הרב
למטרה נעלה זו.

אם אי אפשר לאכול, לשתות וליהנות,
ואלו כל החיים - באמת מה טעם
בחיים!?

בעיירה מסויימת כיהן כרב יהודי
תלמיד חכם שהיה בקי בפסיקת
הלכות, אך לא היה יודע לדרוש.
למזלו, היו הדרשות שהוא התבקש
לדרוש צפיות מראש, כך שהוא
הצליח להכין את תוכן הדברים זמן רב
לפני כן, ובמהלך חודשים רבים עמל
לשנן את הדברים עד שיהיו שגורים
בפיו.

כך יצא, שאת דרשת שבת הגדול
החל להכין כבר מחודש כסלו, ואת
דרשת שבת שובה החל להכין כבר
לאחר חג הפסח. שבתות רבות היה
יושב ומשנן את הדברים ובבוא העת
היה קם ודורש.

לעילוי נשמת
ציפורה בת שמחה ז"ל

את ההספד שהכין עבורו הרב...

גבר רוגזם של אנשי הקהל עד שקמו ופיטרו את הרב.

ולא היה הרוגז אלא מעשה ילדות. הם חששו שעצם הדיבור על המוות יקצר את שנותיהם עלי אדמות, אך האמת הצרופה היתה עם הרב. וכי יכול אדם לחיות לעולם? כל חייו עליו לזכור את המוות ולהתכונן לקראתו!

יתירה מזאת, הוא הכין להם הספדים ליום המוות, אבל את ההכנה האמיתית לקראת המוות צריך כל אחד לעשות לעצמו - כל אחד ואחד צריך לחשוב על מה שיהיה אחרי פטירתו, מה הוא ישאיר בעולם, ולשוב יום אחד קודם מיתתו (שבת קנג ע"א).

על כך אמרו רבותינו (סוכה נג ע"א) "אשרי זקנותנו שכפרה את ילדותנו". אשרי אדם, שעל אף שהוא בימי הזקנה, הוא מתאמץ ומצליח לכפר על ימי ילדותו.

"ואברהם זקן", וגם בימי זקנותו התאמץ לקיים את המצוות ביתר שאת וביתר עוז.

מידי פעם היה הרב שולף בהיחבא את הקלסר ומתאמן בדרשות השונות, כדי שבהגיע העת יוכל לשלוף דרשה מוכנה היטב.

לימים פרצה שריפה בעיירה. הבתים היו בתי עץ, ועד מהרה התלקחו כולם. גם ביתו של הרב לא ניצל, אך למרבה המזל הצליחו בני העיירה להציל את הספרים של הרב. ביניהם בלט קלסר אחד.

פתחו וראו - "קלסר ההספדים".

התבוננו בו והשתוממו למראה עיניהם: "הספדו של יחזקאל דוידוביץ" נכתב באחד העמודים באותיות של קידוש לבנה. ופניו של יחזקאל דוידוביץ' חפו.

"הספדו של רבי געצ'ל" היתה הכותרת בעמוד הבא, וגעצ'ל חיפש מקום לעצמו מרוב בושה.

הספדים על גבי הספדים - וכל ה"מוספדים" עודם חיים!

עד מהרה פשטה השמועה הנוראה בעיירה, וכל אחד בא לראות במו עיניו

לקום ולהמשיך הלאה

והחידלון שהיו מנת חלקם.

אך אברהם אבינו, למרות הכאב הנורא,

לאחר שתמה תקופת האבל - קם

והתעודד. "וַיָּקָם אַבְרָהָם!"

אברהם ממשיך בכל פעילותו הנרחבת

- במעשי החסד ובגיור הגרים, ויתרה

מזאת, בהמשך הפרשה אנו מוצאים

שאברהם נשא את הגר בשנית, וזו

ילדה לו בנים נוספים לרוב.

בכוח האמונה כי "אֵל אֱמוּנָה וְאִין עֹל" (דברים לב, ד), ובכוח הידיעה כי גם

הקשיים נשלחים אלינו מאיתו יתברך

בכמות מדויקת ומדוקדקת, יכול כל

יהודי להתגבר על כל מכשול, להמשיך

הלאה ולבנות עולמות חדשים.

וַיָּקָם אַבְרָהָם מֵעַל פְּנֵי מֵתוֹ וַיְדַבֵּר אֶל

בְּנֵי חֵת לְאָמֹר (בראשית כג, ג).

התורה מספרת לנו שאברהם בא

"לספוד לשרה ולבכותה", ולאחר מכן

- "ויקם אברהם מעל פני מתו".

קימה זו של אברהם, לא היתה רק

במזבן הטכני.

התורה הקדושה ראתה צורך לציין לנו

כי אברהם קם מעל פני מתו, כדי

ללמדנו שמכל צרה ומכל משבר יכול

האדם לקום ולהמשיך הלאה.

ישנם אנשים שמשברי חייהם גרמו

להם לאבד את כל עתידם.

כל מה שהיה להם עד אותו אירוע

שעצר את חייהם, כל מה שתכננו

להספיק - הכל נמוג בעוצמת הכאב

בהערת אגב, נזכיר את אחד מפסוקי 'אשת חיל', המזכיר גם הוא את עניין ה'קיימה':

"קָמוּ בְנֵיהֶּ וַיֵּאֲשְׁרוּהָ בַּעֲלָהּ וַיְהִלְהָּ" (משלי לא, כח) - ישנם אנשים שכל זמן שהוריהם בחיים, הם נוהרים במצוות כדי שלא לפגוע בהם או לצערם, אך כאשר הוריהם כבר אינם בין החיים, הם מרשים לעצמם לזלזל בשמירת המצוות, רח"ל, בתחושה של "דור הולך ודור בא", ומה שהיה ברור בזמנם של ההורים, כבר אינו רלוונטי היום...

אך לא! אומר לנו שלמה המלך: "קמו בְנֵיהֶּ" - על הבנים להיזהר שבפטירת ההורים לא תהא חלילה נפילה רוחנית! דווקא אז, עליהם לאזור כוחות ולהמשיך את המסורת, ולא ליטוש חלילה את תורת אביהם ואימם.

הקיימה המודגשת בפסוק יכולה להתקשר לעניין נוסף, המובא בפסוק הקודם:

שרה אמנו נפטרה ב"בְּקִרְיַת אַרְבַּע היא חֲבֵרוֹן בְּאֶרֶץ כְּנָעַן" (בראשית כג, ב), ומבאר ה"אור החיים" הקדוש: "בארץ כנען - כי העולם הזה יקרא 'ארץ כנען' (וזהר ח"א דף פ ע"א), הוא יצר הרע. ובאמצעות התעצמות כנגדו ישיג האדם להפליא לעשות בקדושה ובהשגה."

רק ישראל יכולים להילחם ביצר הרע, ולכן דווקא אותם הושיב הקב"ה בארץ כנען.

מלחמת היצר היא מלחמה עקובה מדם ורבת מערכות, הנמשכת לכל אורך חיי האדם. אחת האסטרטגיות החשובות במלחמה זו, היא עצם

לכן, גם אם נפל אדם - יאסוף את כל כוחותיו ויקום!

שרה נפטרה בחברון שבארץ כנען - הרומזת ליצר הרע - ואברהם בא כדי לספוד לה ולבכותה, אך מיד לאחר מכן: "וַיָּקָם אַבְרָהָם!"

הקב"ה תיקן לנו דרך תשובה, וידו פתוחה לקבל שבים. גם אם החטיאך היצר, יכול אתה לקשור את נשמתך למקור הטוב ולקבל חיות חדשה. "כִּי נִפְלֵתִי קִמַּתִּי כִּי אֲנִי שָׁב בַּחַשְׁדָּה ה' אֹר לִי" (מיכה ז, ח).

המלחמה: להמשיך ולהיאבק גם לאחר מערכה שהסתיימה בניצחון האויב, רח"ל.

אדם שיצרו הרע פיתהו והחטיאו, אל לו לומר בליבו: "וְכַאֲשֶׁר אָבַדְתִּי אָבַדְתִּי" (אסתר ד, טז), ולאבד כל תקווה לשינוי. חלילה!

הייאוש הזה בדיוק, מטרתו של היצר הרע! יודע הוא כי ברגע שיפילנו לזרועות הייאוש וההשלמה עם החטא - שוב לא יצטרך להילחם בו כלל. כבר יהיה מוכן ומזומן לחטא הבא, חלילה.

המרכז העולמי לתודעה יהודית מוסדות אור החיים

ע"ש הקדוש רבנו חיים בן עטר זצוק"ל - בראשות הרה"ג ראובן אלבז שליט"א

למעלה מ-
10,555,000
שעות של לימוד תורה
בשנה!

להקדשת יום לימוד תורה
הנלמד ע"י מאות אברכים ובחורים
02-5000455

ניתן להקדיש את הלימוד לעילוי נשמה, לרפואה, לזיווג, להצלחה וכו'

רח' עזרא 1 ת.ד. 5512 ירושלים טל: 5000455 - 02 פקס: 5000502 - 02 orhachaim.org

לחסויות, להפצה, להנצחות
ולקבלת העלון

orhachaim4@gmail.com

או בטלפון: 02-5000455

058-321-3565

נא לציין "עבור חוברת האור לחיים"

החוברת הודפסה על ידי התורמים והמסייעים הי"ו

לרפואת: רמי בן חוה הי"ו, רמי בן אסתר הי"ו, תקוה בת רחל ריקאם הי"ו,
ראובן בן יעריה הי"ו, גרשון חי בן רחל הי"ו, דוד וראובן בני שרית הי"ו,
אילה בת שושנה הי"ו, ישראל בן רימה הי"ו, מיכל בת אסתר הי"ו,
התנוקה נטע בת ג'והנה הי"ו

ולעילוי נשמת: ר' דוד בן איזה ז"ל, מרים בת זהרה ז"ל.

מזל בת מרים ז"ל, אליעזר בן רגינה ז"ל, ר' יהודה בן עישה ז"ל.

רחל רוחאם ל"ה בת נרקיס ז"ל, תמר בת רגינה ז"ל.

רחל בת נגימה כוכבה ז"ל, לאה בת פנינה ז"ל, אילן בן מוזל ז"ל.

מרדכי צבי בן רגינה ז"ל, ר' יגאל בן מלכה ז"ל, יעקב בן ברטל ז"ל.

יהונתן בן מרים ז"ל, יוסף בן ציונה ז"ל, ר' יצחק בן נעימה ז"ל. תנצב"ה.